

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 22 april 1920 kl. 2 e. m.

Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande nr 7 i anledning av herr Viklunds i Oviken motion, nr 90, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående byggande av en statsbana från Svenstavik till Mattmar eller annan punkt å den jämtländska tvärbanan.

Närvarande: herrar Eriksson i Stockholm, Karlsson i Surte*, Johansson i Olstorp*, Vahlstedt, Johansson i Brånalt, Olsson i Mora, Werner, Edberg, Viklund i Oviken och Corneliussen.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Uti en inom andra kammaren väckt motion, nr 90, som för förberedande behandling hänvisats till utskottet, har herr Viklund i Oviken föreslagit, att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till byggande av en statsbana väster om Storsjön i Jämtland från Svenstavik å Brunflo—Svegbanan till Mattmar eller annan eventuellt lämpligare punkt å jämtländska tvärbanan.

Ifråga om motiveringen för denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Över motionen har till utskottet avgivits utlåtanden av kungl. järnvägsstyrelsen, kungl. vattenfallsstyrelsen, Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare, skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län, Jämtlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott samt Svenska trävaruexportföreningen; och äro samtliga dessa utlåtanden härvid fogade såsom bilagor.

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 13 saml. 3 avd. 7 häft. (Nr 7.)

Utskottet.

Av vad utskottet från i ärendet tillgängliga handlingar inhämtat framgår, att under de undersökningar, som föregingo beslutet om inlandsbanans byggande norrut genom Jämtland, förslag jämväl förelågo därom, att banan skulle erhålla en sträckning, som motsvarade sträckningen av den av motionären nu föreslagna bibana till den jämtländska tvärbanan. Och anmärkas kan även att, såsom motionären ock framhållit, sedan frågan om inlandsbanans sträckning uti ifrågavarande trakter blivit löst i annan riktning, kungl. järnvägsstyrelsen uti sin skrivelse till Kungl. Maj:t den 13 mars 1907, upptagit järnvägslinjen Svenstavik—Mattmar bland de linjer, som av styrelsen i samma skrivelse angivits vara i första hand erforderliga för att på ett för den lokala trafiken tillfredsställande sätt avhjälpa den brist på kommunikationer, som förefunnes uti nämnda trakter.

Utskottet vill för sitt vidkommande vitsorda, att den kunskap, utskottet under ärendets behandling varit i tillfälle att vinna om behovet av den i motionen föreslagna bandelen, synes stödja den uppfattning, varåt järnvägsstyrelsen i sin ovanberörda skrivelse givit uttryck. Enligt utskottets uppfattning lärer intet tvivel kunna råda därom, att med avseende å uti ifrågavarande trakter såväl redan förefintlig grad av odling som föreliggande utvecklingsmöjligheter behovet av förbättrade järnvägsförbindelser må kunna för samma traktors vidkommande anses konstaterat.

Om utskottet det oaktat icke kunnat förorda bifall till motionen, så beror detta därpå att utskottet vid prövning av förevarande såväl som varje annan framställning av likartat innehåll icke kunnat stanna vid ett konstaterande av det lokala behovet utan givetvis måst betrakta motionärens förslag mot bakgrunden av hithörande förhållanden i övrigt.

I sådant avseende får utskottet erinra därom att rådande statsfinansiella förhållanden medfört, att betydande modifikationer måst företagas i fråga om verkställandet av de utav riksdagen redan fattade besluten om det norrländska statsbanenätets utbyggande enligt uppgjord plan.

Uti sitt i ärendet avgivna utlåtande har järnvägsstyrelsen under hänvisning härtill samt till de högst avsevärda belopp, som erfordrades för färdigställande av de av statsmakterna redan beslutade statsbanorna i Norrland framhållit, att möjligheten för förverkligandet av den av motionären föreslagna bibana under närmast tiotal år framåt eller i varje fall så länge nuvarande osäkra ekonomiska läge vore förhanden syntes styrelsen mycket ringa.

Riktigheten av järnvägsstyrelsens berörda antagande har under ärendets behandling inom utskottet från intet håll bestritts.

Men vid sådant förhållande har utskottet icke kunnat undgå att ansluta sig till järnvägsstyrelsens uppfattning, att det icke kunde anses erforderligt

eller lämpligt att redan nu igångsätta en utredning om den föreslagna banans byggande.

Vid bedömande av denna utskottets ståndpunkt torde särskilt böra beaktas den omständigheten, att då, såsom ovan antytts, de grundläggande förundersökningarna rörande den föreslagna bandelen redan blivit verkställda i samband med utredningen rörande inlandsbanans sträckning i dessa trakter, de förhållanden, som nu skulle bliva föremål för en ytterligare och närmare utredning, äro av sådan beskaffenhet, att utredningen därom begränsas till sitt värde i samma mån, som den tidpunkt, då densamma kan ligga till grund för beslut, avlägsnas från tiden för utredningens verkställande.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att herr Viklunds i Oviken motion nr 90 icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 22 april 1920.

På utskottets vägnar:

ERNST ERIKSSON.

Reservationer:

av herr *Vahlstedt* och *Viklund* i Oviken, vilka yrkat, att utskottet måtte hemställa om bifall till motionen.

Bilaga 1.

Till Riksdagens andra kammaras tredje tillfälliga utskott.

Angående en inom riksdagen väckt motion om byggande av en statsbana väster om Storsjön i Jämtland från Svenstavik till Mattmar eller annan punkt å den jämtländska tvärbanan.

Enligt skrivelse den 6 februari 1920 från statsrådet och chefen för eivildepartementet har Kungl. Maj:t anbefallt Järnvägsstyrelsen att avgiva av riksdagens

andra kammarens tredje tillfälliga utskott begärt yttrande över en inom nämnda kammare väckt motion nr 90 om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag till byggande av en statsbana från Svenstavik å Brunflo—Svegbanan till Mattmar eller annan eventuellt lämpligare punkt å jämtländska tvärbanan.

Till åtlydnad härav får Järnvägsstyrelsen anföra följande.

I samband med undersökningarna för Inlandsbanan anbefalldes styrelsen genom nådigt brev den 5 oktober 1906 att verkställa bland annat undersökning av frågan, huruvida för de västra delarna av Värmlands, Kopparbergs och Jämtlands län behovet av kommunikationer kunde tillgodoses genom anläggning av bibanor. I sin underdåniga skrivelse den 13 mars 1907 meddelade styrelsen bland annat att styrelsen tänkt sig, att, även om Inlandsbanan komme att erhålla en sträckning öster om Storsjön, vilket styrelsen i samma skrivelse förordade, det likväl skulle erfordras en bibana dragen väster om Storsjön för att kunna tillmötesgå kravet på förbättrade kommunikationer i där belägna trakter. Denna bibana, som styrelsen förslagsvis tänkt sig skola anläggas mellan Svenstavik och Mattmar, skulle erhålla en längd av 75 kilometer och beräknades enligt då gällande prisnivå draga en kostnad av 5,132,000 kronor. Kostnaderna hava emellertid sedan dess stegrats i sådan utsträckning, att en dylik bana med nu rådande arbets- och materialpriser sannolikt torde komma att draga en inemot tre gånger så hög kostnad som den tidigare beräknade.

Med hänsyn till de högst avsevärda belopp, som erfordras för färdigställande av de av statsmakterna redan beslutade statsbanorna i Norrland och till det faktum att de härvidlag föreliggande planerna nästan helt och hållet fått frångås av brist på medel, vill det synas styrelsen som om möjligheten för förverkligandet av en dylik bibana under närmaste tiotal år framåt eller i varje fall så länge nuvarande osäkra ekonomiska läge är förhanden skulle vara mycket ringa. Att under sådana förhållanden redan nu igångsätta en utredning rörande byggandet av banan ifråga synes icke erforderligt eller lämpligt. Härtill bör också bemärkas, att sedan järnvägsstyrelsen avgav sitt förut nämnda utlåtande av 1907, frågan om tillgodosende av vissa kommunikationsbehov kommit i ett något annat läge genom den utveckling automobiltrafiken tagit. Vidkommande denna fråga tillåter sig styrelsen hänvisa till sitt underdåniga utlåtande den 20 november 1919 i fråga om av landshövdingen G. Malm gjord underdånig framställning om utredning av bland annat maskinell landsvägstrafik inom Norrbottens län och till den av Kungl. Maj:t redan vidtagna åtgärden att uppdraga åt särskilda kommitterade att härutinnan åvägbringa utredning.

Med anledning av vad styrelsen sålunda anfört får styrelsen avstyrka den föreliggande motionen. Stockholm den 20 februari 1920.

Kungl. Järnvägsstyrelsen.

AXEL GRANHOLM.

A. B. Gärde.

Bilaga 2.

Till Riksdagens andra kammars tredje tillfälliga utskott.

Genom beslut den 6 februari 1920 har Kungl. Maj:t anbefallt kungl. vattenfallsstyrelsen att avgiva och till Eder överlämna begärt yttrande över en inom riksdagens andra kammare väckt motion, nr 90, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående byggande av en statsbana från Svenstavik till Mattmar eller annan punkt å den jämtländska tvärbanan.

Vattenfallsstyrelsen, som icke har några vattenfall under sin förvaltning vid den ifrågasatta bansträckan, har från de synpunkter, styrelsen har att företräda, icke något att erinra mot bifall till den gjorda framställningen. Stockholm den 19 februari 1920.

FRITZ HANSEN.

Fr. Malm.

Bilaga 3.

Till Riksdagens andra kammars tredje tillfälliga utskott.

Sedan andra kammarens tredje tillfälliga utskott berett Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare tillfälle avgiva yttrande över herr Viklunds i Ovikens väckta motion, nr 90, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående byggande av en statsbana från Svenstavik till Mattmar eller annan punkt å den jämtländska tvärbanan, får handelskammaren härmed i ärendet anförda följande:

Givet är att en järnväg som den föreslagna skulle komma att väl tillgodose behovet av förbättrade kommunikationer i trakterna närmast väster om Storsjön, en bygd som delvis är mycket tätt befolkad och dessutom äger stora möjligheter för ökad uppodling och för industriell blomstring. Man kan dock icke förneka det faktum, att ifrågavarande trakter, som skulle genomlöpas av järnvägen, genom närheten till Storsjön och de goda förbindelser denna erbjuder, ingalunda höra till de sämst lottade bygderna inom handelskammardistriktet, även om man tar hänsyn till befolkningstäthet och materiella utvecklingsmöjligheter. I stort sett torde den föreslagna banan komma att fylla ett företrädesvis lokalt behov.

Men då en utveckling av kommunikationerna inom handelskammardistriktet givetvis ligger handelskammaren såsom målsman för näringslivet varmt om hjärtat, och den föreslagna järnvägen skulle i sin mån bliva en hävstång för näringslivets blomstring inom Jämtland, får handelskammaren för sin del livligt tillstyrka motionens syfte eller att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till byggande av en statsbana väster om Storsjön i Jämt-

land från Svenstavik å Brunflo—Svegbanan till Mattmar eller annan eventuellt lämpligare punkt å jämtländska tvärbanan.

Sundsvall den 27 februari 1920.

Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare.

GUSTAF KNAUST.

Eug. Ander.

Bilaga 4.

Till andra kammarens tredje tillfälliga utskott.

Anmodad avgiva yttrande över herr D. Viklunds i Oviken motion (nr 90) innevarande riksdag till andra kammaren angående byggande av en statsbana från Svenstavik till Mattmar eller annan punkt å den jämtländska tvärbanan, får Skogsvårdsstyrelsen inom Jämtlands läns landstingsområde härmed anföra följande.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 13 mars 1907 har Kungl. järnvägsstyrelsen i samband med förslaget om byggande av en inlandsbana med sträckning öster om Storsjön uttalat, att en järnvägslinje väster om Storsjön mellan Svenstavik och Mattmar vore en bland de bibanor som i första hand erfordrades för att tillmötesgå kravet på förbättrade kommunikationer i vissa trakter. De skäl, som voro tillfinnandes för detta uttalande av järnvägsstyrelsen hava under den sedan dess tilländalupna tiden icke minskats utan fast mera ökats i betydelse genom de berörda trakternas framsteg, synnerligast å jordbrukets område, samt deras under nu gällande skogslagars tillämpning allt mera stegrade behov av en god skogsvård, vilken icke kan göra sig gällande med mindre tillfälle beredes för ett ekonomiskt tillgodogörande av mindervärdiga dimensioner och virkesavfall, exempelvis till träkol och ved. En järnvägslinje Svenstavik—Mattmar eller annan punkt å den jämtländska tvärbanan skulle därför, enligt skogsvårdsstyrelsens förmenande, komma att tillföra så väl inlandsbanan som tvärbanan till Storlien en betydligt ökad så väl person- som godstrafik samt vara en kraftig impuls för tillgodogörandet av dessa bördiga traktors stora möjligheter inom jordbruk, skogsskötsel och industri.

Vår tid har visserligen att påvisa avsevärda framsteg för andra kommunikationsmedel, förnämligast motordrift å landsvägar, men fränsett att vägarna väster om Storsjön för utnyttjande av detta eller andra transportmedel skulle tarva en fullständig omläggning och ombyggnad, torde de snöförhållanden, som äro rådande i dessa trakter med 6 å 7 månaders vinter, ställa sådana praktiska hinder i vägen, att tankar åt detta håll måste lämnas å sido.

Med stöd av vad sålunda anförts och med understrykande av de av motionären framlagda motiven, får Skogsvårdsstyrelsen därför för sin del på det livligaste instämma i motionens syfte samt uttala den förhoppningen, att utskottet ville lämna den samma sitt stöd.

Östersund den 28 februari 1920.

På Skogsvårdsstyrelsens inom Jämtlands läns landstingsområde vägnar:

OLOF BJÖRKLUND.

O. Hj. Humble.

Bilaga 5.

Till andra kammarens tredje tillfälliga utskott.

I anledning av utskottets skrivelse den 26 januari 1920 till Jämtlands läns hushållningssällskap i fråga om herr Viklunds i Ovikens motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående undersökning för byggande av en statsbana från Svenstavik till Mattmar, får jag, efter det utskottets skrivelse förehafts till behandling vid sammanträde med hushållningssällskapets förvaltningsutskott den 9 innevarande mars, enligt dess uppdrag härmed avgiva följande yttrande:

Förvaltningsutskottet vitsordar för sin del de i motionen meddelade uppgifterna angående jordbruk och nyodlingsmöjligheter i de orter väster om Storsjön, som den ifrågavarande järnvägen skulle genomgå och beröra. I själva verket utgöra dessa trakter i förenämnda båda avseenden en av de bästa delarna inom länet. En järnväg därigenom skulle givetvis på det kraftigaste befordra utvecklingen av jordbruket och boskapsskötseln i desamma och medföra ett säkerligen mycket betydande tillskott i de härav härflytande produkter, som därifrån kunde utföras till övriga delar av länet och landet i sin helhet. Särskilt i avseende på fodervaror har det under de gångna krisåren visat sig, att Jämtlands län varit i tillfälle att i ganska stor omfattning förse andra delar av riket med sådana; och i detta avseende utgör trakten väster om Storsjön en av de för dylik produktion bäst lämpade delarna av länet. Utom tvivel skulle genom en järnväg möjligheterna för foderproduktion betydligt ökas. Även på andra delar av jordbrukets område skulle en avsevärd ökning vara att motse.

I fråga om trafikutsikterna för den ifrågasatta järnvägen komme också de nu berörda förhållandena att hava en stor betydelse. För övrigt kan förvaltningsutskottet i detta avseende ansluta sig till vad doktor Key-Åberg därom anført.

På grund härav vill förvaltningsutskottet uttala, att enligt dess mening för utvecklingen av länets produktionsförmåga och bebyggelse den ifrågavarande järnvägen har den allra största betydelse. Östersund den 10 mars 1920.

På hushållningssällskapets förvaltningsutskotts vägnar:

JOHAN WIDEN.

Till andra kammarens tredje tillfälliga utskott.

Med anledning av herr Viklunds i Oviken motion nr 90 om skrivelse till Kungl. Maj:t angående byggandet av en statsbana från Svenstavik till Mattmar eller annan punkt å den jämtländska tvärbanan, däröver utskottet infordrat trävaruexportföreningens yttrande, får föreningen anföra, att, ehuru den föreslagna banan givetvis måste anses synnerligen nyttig och behöflig för den del av Jämtlands län, som är belägen väster om Storsjön, den dock icke synes vara av sådan betydelse för samfärdseln eller trävaruindustrien från vidsträcktare synpunkt, att föreningen under nuvarande svåra penningförhållanden anser sig äga tillräckliga skäl att till bifall förorda motionen.

Stockholm den 24 februari 1920.

Svenska trävaruexportföreningen.

CARL BERG.

A. Lindström.